

adgående siden SR-regeringen. Det kan ordføreren jo selv forvisse sig om. Det er jo det, der gør, at vi er bekymrede, når man så vælter yderligere udgifter over på kommunerne til kulturområdet og oven i købet gør det på et område, hvor vi har haft et velfungerende system, der har fungeret igennem mange år.

Jeg lytter selvfølgelig med interesse til, at man gerne vil diskutere alting, når vi nu får resultaterne fra det teaterudvalg, der er nedsat. Det vil jeg også gerne selv. Men vi bliver jo nødt til at tage bestik af situationen, som den er nu, og diskutere vilkårene for teatrene, sådan som de nu er. Det kan jo ikke vente i al evighed på, at regeringen nedsætter det ene udvalg efter det andet eller den ene kommission efter den anden.

Selvfølgelig synes jeg da, at det er positivt, at vi til den tid kan diskutere, hvad det udvalg måtte komme med. Det gør vi også gerne. Men jeg synes, det ville have været mere positivt, om Venstres ordfører havde stået ved sine ord fra oktober 2008 og erkendt, at der er problemer med den her ordning for egnsteatrene, og at det her kan give problemer i forhold til deres fremtidige drift og kvalitet, som ordføreren dengang sagde, men som ordføreren åbenbart lige pludselig ikke mener.

Kl. 20:49

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Da der ikke er flere, som har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

25) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 125:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af fortidsminder og revision af finansieringsmodel for udgravninger.

Af Flemming Møller Mortensen (S) m.fl.
(Fremsættelse 10.03.2009).

Forhandling

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Forhandlingen er åbnet. Kulturministeren.

Kl. 20:50

Kulturministeren (Carina Christensen):

Et af de vigtigste formål med museumsloven er at sikre vores fælles kulturarv, og i langt, langt de fleste tilfælde har vores fortidsminder bedst af at blive liggende i jorden.

Den nuværende museumslov blev vedtaget i 2001 af et stort flertal i Folketinget. Lovforslaget blev fremsat under den tidligere SR-regering, og den daværende kulturminister fremhævede dengang under lovforslagets første behandling, at det hidtidige princip om, at staten betaler for de arkæologiske undersøgelser ved anlægsarbejder, ikke gav et økonomisk incitament for den enkelte bygherre til at bevare fortidsminderne i jorden og altså ikke til at bygge andre steder, hvor der var fortidsminder i jorden. Det ville man gøre op med i den nye lov.

Den afgørende nyskabelse i SR-regeringens ændring af museumsloven var altså, at man nu indførte en ny økonomisk incitamentsstruktur, som gør, at den, der volder skade på kulturarven, også er den, der betaler. Man indførte med andre ord det såkaldte skadevolderprincip.

Ordningen fungerer således: Selv om fortidsminderne som udgangspunkt har bedst af at blive bevaret i jorden, kan vi naturligvis ikke sætte samfundsudviklingen i stå. Derfor er det nødvendigt med undersøgelser og også i nogle tilfælde nødvendigt at fjerne fortidsminderne, inden et byggeri går i gang. Her spiller det lokale museum en vigtig rolle. Museet kan oplyse om risikoen for, at der gemmer sig fortidsminder i jorden. Bygherren kan så på den baggrund vælge at ændre sine anlægsplaner, så fortidsmindet ikke bliver skadet, eller bygherren kan ønske at udgrave og fjerne fortidsmindet. Den bygherre, der ønsker fortidsmindet fjernet, betaler også selv for det arkæologiske arbejde. I de situationer, hvor udgiften til det arkæologiske arbejde bliver uforholdsmæssig stor, kan Kulturarvsstyrelsen yde et tilskud, men bygherren betaler hovedparten af udgiften.

Det er netop det princip, som museumsloven bygger på, og det er et sundt princip, fordi det skaber et økonomisk incitament for bygherren til at involvere lokalmuseerne på et tidligt tidspunkt i forløbet, og fordi princippet sikrer et in-

citament til at bevare kulturarven i jorden, f.eks. ved at ændre i byggeplanerne.

I 2006 blev der gennemført en lovovervågning af netop kapitel 8 i museumsloven, og konklusionen var, at loven fungerer efter hensigten. Der er således generel enighed om, at de kulturhistoriske museer i højere grad end tidligere bliver inddraget i den fysiske planlægning. Og den danske ordning svarer i øvrigt til forholdene i en række af vores nabolande, hvor det også er bygherren, der som udgangspunkt skal betale for de arkæologiske undersøgelser.

Nu er det så Socialdemokraterne selv, der ønsker at ændre museumsloven på det her helt grundlæggende punkt. Socialdemokraterne foreslår, at der indføres en fælles fond, som alle grundejere i landet skal betale til, og at privatpersoner, mindre virksomheder og mindre landbrug herefter skal slippe for at betale for arkæologiske udgravninger af fortidsminderne. Også offentlige bygherrer og store entreprenører og ejendomskoncerner skal kunne slippe billigere, når det handler om udgifter til arkæologiske undersøgelser.

I regeringen mener vi ikke, at det er en hensigtsmæssig ændring, som Socialdemokraterne her lægger op til. Vi har i dag en eksisterende lovgivning, der afbalancerer ønsket om at sikre kulturarven med behovet for til stadighed at udvikle samfundet gennem nybyggeri.

Socialdemokraternes forslag bryder fuldstændig med museumslovens bærende princip om, at den, der voldrer skade på kulturarven, også er den, der betaler. Konsekvensen af forslaget vil derfor blive, at der ikke længere vil være incitament for den enkelte bygherre til at bevare kulturarven i jorden, og det vil uundgåeligt være til stor gene for kommende generationer.

Det er uklart, hvad ordningen vil koste, men vi har regnet lidt på det i Kulturministeriet, og et skøn viser, at forslaget vil indebære, at der skal sendes en regning på op til 100 mio. kr. til samtlige landets boligejere og samtlige landmænd og samtlige virksomheder.

Hertil kommer, at forslaget vil medføre en helt urimelig omfordeling af penge fra almindelige borgere til eksempelvis de store ejendomskoncerner. Og hvad angår de store koncerner, har de måske i forvejen tjent gode penge på at udstykke og bebygge grunde, som de måske har købt billigt netop på grund af de fortidsminder, der ligger i jorden. Derudover vil forslaget også medføre en urimelig omfordeling af penge fra

almindelige borgere til offentlige bygherrer. Det fremgår således af forslaget, at offentlige bygherrer skal kunne søge tilskud fra den fælles fond, som alle grundejere skal betale til. Hvorfor skal almindelige borgere betale for, at det offentlige voldrer skade på kulturarven?

Der ligger i det hele taget i forslaget et væsentligt praktisk problem i forhold til at afgrænse, hvem der skal omfattes af fritagelsen for at betale for at beskytte kulturarven, og hvem der ikke skal. Hvordan skal store virksomheder afgrænses fra små virksomheder, mindre landbrug fra store landbrug osv.?

Regeringen kan således ikke støtte dette beslutningsforslag. Men når det er sagt, kan der altid være gode grunde til at se en eksisterende ordning efter i sømmene, og regeringen er også opmærksom på den kritik, der fra tid til anden rejses af ordningen. Derfor vil regeringen naturligvis løbende følge udviklingen på området i tæt dialog med Kulturarvsstyrelsen.

Kl. 20:56

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak. Det medførte nogle bemærkninger og nogle spørgsmål. Hr. Flemming Møller Mortensen.

Kl. 20:56

Flemming Møller Mortensen (S):

Tak for det. Jeg vil da gerne sige, at det ikke kommer bag på mig, at ministeren udlægger tingene, som ministeren gør. Men det kommer dog alligevel en hel del bag på mig, at ministeren ikke har læst beslutningsforslaget bedre, end ministeren har.

Men allerførst vil jeg gerne angribe et af de punkter, som vi har sagt der særlig skulle fokuseres på, for det synes jeg slet ikke ministeren kommer særlig ind på. Det er det om prøvegravningerne. Vi vil jo netop meget gerne have, at det altid sikres, at det er arkæologen, der kommer først til fortidsminderne, før maskinerne kommer dertil. Derfor er det, at vi vil have det gjort til en pligt. Lodsejerne og bygherrerne skal henvende sig til det offentlige for at få en tilladelse, og museet skal netop gå ind og kigge i arkivalier, gamle kort, gamle fund og statistikker, og de kan sige: Jamen her kan der være en særlig grund til at lave en prøvegravning. Det er vores intention, at museet her skal have pligt og ret til at komme ud, før maskinerne kommer til.

Hvordan forholder ministeren sig til netop det her i beslutningsforslaget, som er et helt centralt punkt, som vi beder ministeren om at forholde sig til?

Kl. 20:57

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ministeren.

Kl. 20:57

Kulturministeren (Carina Christensen):
Allerførst vil jeg gerne forsikre hr. Flemming Møller Mortensen om, at jeg i høj grad har nærlæst det her forslag fra Socialdemokraterne. Jeg var faktisk ret overrasket over, at netop Socialdemokratiet, som jo var med til at indføre ordningen, nu kommer med det her forslag, som i væsentlig grad bryder fundamentalt med skadevolderprincippet, som er helt afgørende for museumsloven.

Jeg har også set den del af forslaget, der handler om pligt til forundersøgelser. Jeg må sige, at det ikke er det værste element i forslaget. Jeg synes heller ikke, at det er helt hensigtsmæssigt, fordi det kan betyde, at man også steder, hvor man allerede måske lige har gravet for kort tid siden og har fået at vide, at der ikke er noget i jorden, eller hvis man vil bygge lige ved siden af på den samme grund, skal gå hen og igen lave en forundersøgelse.

Museumsloven bygger i høj grad på frivillighed, og som jeg hører det fra Kulturarvsstyrelsen, fungerer det efter hensigten, og samarbejdet mellem det lokale museum og de aktuelle byggherrer fungerer godt og fornuftigt derude lokalt. Der blev lavet en evaluering af ordningen i 2006. Den viser også, at det fungerer efter hensigten.

Så den del med at indføre obligatoriske forundersøgelser vurderer jeg ikke at der er det store behov for, men jeg synes som sagt heller ikke, at det er den værste del af forslaget. Den anden halvdel synes jeg er langt værre.

Kl. 20:58

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Flemming Møller Mortensen.

Kl. 20:58

Flemming Møller Mortensen (S):
Den indrømmelse og kommentar tager jeg naturligvis til mig. Jeg synes, det fra socialdemokratisk side er meget væsentligt at præcisere, at vi netop i forslaget siger, at skadevolderprincippet er et rigtig godt princip. Men der er nogle, der kommer i klemme her, og det er netop derfor, vi formulerer det sådan, at vi vil lave en graduering. Vi har endda lavet det så åbent, at det måtte være op til ministeren sammen med Kulturarvsstyrelsen at lave en sondring af, hvem der nu er små, og hvem der er store i det her spil. For går vi ind og kigger på statistikken, kan vi godt se, at det er de store, der får lavet langt

de fleste udgravninger, langt de største og langt de dyreste.

Derfor kan jeg slet ikke forholde mig til ministerens retorik om, at vi overfører 100 mio. kr. til alle virksomheder og alle husejere eller jordejere i Danmark. Det sagde ministeren eridda. Det er netop ikke det, det drejer sig om, og derfor er det jo en fuldstændig manipulation af det, der ligger i forslaget her. Og det er fuldstændig urimeligt.

Vi vil have, at skadevolderprincippet stadig væk er det gældende princip på de store ejendomme, de offentlige virksomheder og de store entreprenørvirksomheder, som netop, som ministeren var inde på, meget let kan lægge den arkæologiske udgift over på eksempelvis 100 byggegrunde, som man får modnet i de her arkæologiske områder, som bliver undersøgt.

Så må jeg altså lige sige: Ministeren kan i hvert fald med fordel gå i Kulturarvsstyrelsen og blive belært lidt om arkæologi, for 5 m kan skille det væsentlige arkæologiske levn fra det, der ikke er væsentligt. Det er derfor, vi vil have lavet prøvegravninger ud fra en kvalificeret og faglig vurdering.

Kl. 21:00

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ministeren.

Kl. 21:00

Kulturministeren (Carina Christensen):
Jeg vil sige, at det da glæder mig, at Socialdemokraterne her i dag bekræfter, at de vil holde fast i skadevolderprincippet. Det var jo også en af nykabelserne i den ændring af museumsloven, som SR-regeringen selv lagde op til, og som et bredt flertal i Folketinget støttede.

Jeg kan også godt læse, at det står i forslaget. Problemet er bare udmøntningen af det konkrete forslag, der bliver beskrevet her. Det er et brud med skadevolderprincippet, for det, man lægger op til, er, at folk indbetaler til en fælles fond, og den enkelte bygherre, hvis man er et mindre landbrug, eller en mindre virksomhed eller en privat bygherre, skal altså fuldstændig fritages for at betale til de arkæologiske udgravninger. Det vil sige, at man slipper for at tage stilling til, om man skal opføre sin carport her eller flytte den netop 5 m til højre for at undgå at grave, hvor der er fortidsminder. Det er et brud med skadevolderprincippet.

Samtidig vil man give mulighed for, at offentlige bygherrer kan søge fonden og dermed slippe billigere fra arkæologiske udgravninger. Man vil have, at store entreprenørvirksomheder skal

kunne søge fonden og dermed også slippe billigere. Det er principielt et brud med skadevolderprincippet.

Kl. 21:01

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Fru Pernille Frahm.

Kl. 21:01

Pernille Frahm (SF):

Tak. Jeg synes jo, at principper er en vældig god ting, bare det ikke bliver sådan noget, man har for princippernes skyld. Hvis nu det viser sig, at den virkelighed, principperne skal forme, ikke rigtig retter sig efter principperne; hvis nu det viser sig, at det her skadevolderprincip i nogle tilfælde betyder, at folk hellere vil skjule, at der findes kulturarv, hvor de vil til at bygge, end at de vil sørge for, at det bliver bevaret, sørge for, at det bliver gravet ud, sørge for, at vi andre får glæde af det, er det så ikke en god idé at kigge på princippet? Eller er kulturministeren så principfast, at uanset hvilke konsekvenser principperne får, så må man ikke røre ved dem?

Kl. 21:02

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ministeren.

Kl. 21:02

Kulturministeren (Carina Christensen):

Jeg synes absolut, at vi skal følge udviklingen tæt på det her område. Det har man jo også gjort, og det er bl.a. derfor, man har lavet en evaluering af loven tilbage i 2006 for at finde ud af, om loven har levet op til sin hensigt, og om skadevolderprincippet har betydet, at flere fortidsminder bliver i jorden, og dermed sikres der en bevaring af vores allesammens fælles kulturarv.

Erfaringerne viser, at ordningen har fungeret hensigtsmæssigt. I langt de fleste tilfælde fungerer samarbejdet mellem bygherre, museum og kommune rigtig godt. Der kan være situationer, hvor der kan opstå uoverensstemmelser. Det tror jeg er ganske naturligt. Men opfattelsen er, og det er også det, jeg hører fra Kulturarvsstyrelsen, at de sammen med de involverede parter oftest finder en god løsning.

Erfaringen viser også, får jeg oplyst ude fra Kulturarvsstyrelsen, at folk generelt ikke undlader at gøre opmærksom på fund af fortidsminder for at undgå udgifterne til det arkæologiske arbejde. Den her ændring, som man lavede af museumsloven tilbage i år 2001, har nu fungeret i en årrække. Det klare indtryk er altså, at loven fungerer efter hensigten.

Kl. 21:03

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Fru Pernille Frahm.

Kl. 21:03

Pernille Frahm (SF):

Nu tror jeg desværre, at der er et stort mørketal i det her. Jeg tror, der er en masse ting, vi ikke ved, og det bekymrer mig meget stærkt.

Der var en anden ting, jeg ville spørge om. Ministeren spurgte, hvorfor i alverden offentlige borgere skal betale, hvis det er det offentlige, der er skadevolderen. Jeg spekulerede på, hvem ministeren egentlig tror der betaler nu. Er det ikke borgerne, der betaler gennem det offentlige? Hvor kommer pengene ellers fra?

Kl. 21:03

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ministeren.

Kl. 21:03

Kulturministeren (Carina Christensen):

Jeg vil gerne gentage det, som jeg indledte med, nemlig det, som den daværende radikale kulturminister – tror jeg, det var – brugte under lovforslagets førstebehandling, dengang man indførte den her ændring af museumsloven tilbage i år 2001. Man sagde da, at det hidtidige princip om, at staten betaler for arkæologiske undersøgelser og anlægsarbejder, ikke gav et økonomisk incitament for den enkelte bygherre til at bevare fortidsminderne i jorden. Det ville man gøre op med, og derfor pålagde man altså den enkelte bygherre at betale for de arkæologiske udgravninger.

Det her forslag vil betyde, at man fuldstændig går tilbage til ordningen fra før 2001, altså tilbage til at lade staten betale. Nu bliver det så en fælles fond, som alle indbetaler til, men man gør altså op med skadevolderprincippet, hvor det er den enkelte bygherre, der forholder sig til det byggeri, vedkommende er ved at sætte i gang, altså ved at man siger, at den, der volder skaden på kulturarven, også er den, der skal betale for de arkæologiske udgravninger.

Det har altså konsekvenser for vores fortidsminder, det har konsekvenser for vores kulturarv, hvis man ønsker at lave det her meget principielle brud i forhold til museumsloven, som den ser ud i dag. Det kan jeg bare sige at regeringen ikke synes er særlig hensigtsmæssigt, og vi synes slet ikke, at den model, der bliver præsenteret i det her forslag fra Socialdemokraterne, er hensigtsmæssig.

Kl. 21:04

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Mogens Jensen.

Kl. 21:04

Mogens Jensen (S):
Jeg er i hvert fald glad for, at ministeren under behandlingen af det her beslutningsforslag har set, at der er anvist en klar finansiering af, hvordan de her arkæologiske udgravninger skal finansieres.

Jeg skal bare lige høre, om jeg forstår ministeren korrekt vedrørende den del af forslaget her, der handler om at holde mindre landbrug, privatpersoner og mindre erhvervsvirksomheder skadefri i forbindelse med udgravninger – og eventuelt finansieret via sådan en fælles fond. Hvis det var sådan, det var formuleret, kunne jeg forstå, at ministeren sådan set syntes, det var et udmærket forslag. Er det rigtigt forstået?

Kl. 21:05

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ministeren.

Kl. 21:05

Kulturministeren (Carina Christensen):
Jeg vil sige, at jeg synes, at man generelt skal være åben over for at evaluere ordninger løbende. Nu kan vi sige, at den her ændring af museumsloven har fungeret siden 2001, og at en evaluering fra 2006 viser, at loven fungerer efter hensigten og er med til at sikre en god bevaring af vores fortidsminder og dermed vores alle sammens fælles kulturarv.

Jeg siger ikke, at man ikke kan lave yderligere evalueringer, og man kan også se på, om man skal revidere ordningen igen. Den model, jeg bliver præsenteret for her, synes jeg bare ikke er god. Og det er den ikke, for selv om man skriver meget fint – det kan jeg også se at der står – at Socialdemokraterne er meget optaget af, at man fastholder skadevolderprincippet, så gør man det ikke. For man flytter ansvaret væk fra den enkelte bygherre til en fælles fond, så man ikke aktivt behøver at tage stilling til, om man vil lave en udgravning eller ej. Man kan sådan set bare sætte det i gang, og så slipper man fuldstændig for at forholde sig til de udgifter, der er, til de arkæologiske udgravninger.

Det synes jeg er en forkert vej at gå. Der må kunne findes bedre veje, hvis man skal lave ordningen om.

Kl. 21:06

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Mogens Jensen.

Kl. 21:06

Mogens Jensen (S):
Jeg vil sige til ministeren, at det her er et spørgsmål, der bliver drøftet ude i mange kommuner. Vi har også fået mange henvendelser i Folketingets Kulturudvalg, og vi haft deputationer inde, som har anfægtet den måde, finansieringen foregår på i dag.

Jeg vil bare høre, for jeg kan jo forstå, at ministeren synes, at når der nu har været en evaluering i 2006, kører alt fint: Mener ministeren ikke, at der er noget hensigtsmæssigt i at forsøge at sikre en finansiering til udgravningen, der gør, at privatpersoner, mindre landbrug og mindre erhvervsvirksomheder, som altså ikke har så mange penge at gøre godt med, holdes skadefri, og at vi slipper for, at man i stedet for at indberette fund måske lader maskinerne grave hen over det eller holder hånden for øjet?

Er det ikke hensigtsmæssigt at forsøge at skabe en ordning, som gør, at der rent faktisk bliver taget hånd om de arkæologiske fund, så man ikke forsøger at undgå, at der bliver udgravet?

Kl. 21:07

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ministeren.

Kl. 21:07

Kulturministeren (Carina Christensen):
Generelt synes jeg også, at man skal være åben over for at se på den her ordning; det synes jeg sådan set at der kan være meget sund fornuft i. Og det er ganske rigtigt, at det er noget, der bliver drøftet overalt i landet. Jeg får også mange henvendelser om den her ordning i Kulturministeriet. Så det er et helt relevant tema, der er sat på i dag fra Socialdemokraternes side.

Jeg vil omvendt også bare sige, at erfaringerne viser, at ordningen fungerer hensigtsmæssigt derude. Det er kun ganske få privatpersoner, der får gennemført arkæologiske undersøgelser i dag. For landmændenes vedkommende er det i dag sådan, at de slet ikke skal betale for udgravningen af fortidsminder, som bliver fundet i forbindelse med deres almindelige landbrugsdrift. Kun i de tilfælde, hvor landmændene er bygherrer, skal de betale på lige fod med andre bygherrer. Så er der jo altså også en fast bevilling på finansloven, som i år er på 13,2 mio. kr., hvorfra der kan blive ydet tilskud til arkæologiske undersøgelser.

Så der er altså forsøgt fundet en mindelig løsning. Og igen vil jeg sige, at ordningen fungerer efter hensigten, og vi er med til at sikre en god bevaring af vores fortidsminder. Jeg siger ikke,

at der ikke kan findes en bedre ordning. Jeg synes bare ikke, at den model, som Socialdemokraterne præsenterer her, er en god løsning.

Kl. 21:08

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ministeren. Der er ikke flere spørgsmål. Så er det ordføreren for Venstre, hr. Troels Christensen.

Kl. 21:08

(Ordfører)

Troels Christensen (V):

Med B 125 ønsker forslagsstillerne at ændre museumsloven, der i 2001 blev vedtaget af et meget stort flertal her i Folketinget. Det foreslås, at bygherrer pålægges at indhente vurderinger hos det lokale kulturhistoriske museum for at klarlægge, om det er nødvendigt at prøvegrave, inden byggeriet sættes i gang. Viser det sig nødvendigt, mener forslagsstillerne, at Kulturministeriet skal afholde udgifterne til udgravningerne.

Muligheden for at indhente en vurdering på det lokale museum foreligger jo allerede i den nuværende lovgivning. I Venstre mener vi, at denne mulighed skal bibeholdes, men ligefrem at tvinge bygherrer til de her indhentelser mener vi ikke i alle sammenhænge vil være hensigtsmæssigt. Der vil unægtelig være flere steder i landet, hvor det ganske enkelt ikke vil give mening at inddrage det lokale museum. Ministeren var inde på de eksempler, hvor man lige har undersøgt, at der ikke er noget, og skal man så have en ekstra carport, eller hvad ved jeg, vil det slet ikke give mening, at det er noget, der skal være påkrævet.

Man foreslår desuden, at udgifterne til arkæologiske udgravninger skal afholdes af Kulturministeriet. I Venstre mener vi, det er vigtigt, at vi bevarer et incitament til at værne om vores fælles kulturarv, og hermed menes, at fortidsminderne forbliver i jorden. Forslagsstillerne opererer med total friholdelse af udgifter ved udgravninger for privatpersoner, mindre landbrug og mindre håndværksvirksomheder.

Umiddelbart er det en sympatisk tanke, men af hvem og hvordan skal det vurderes, om et landbrug er stort eller lille? Ja, er det ikke snart sådan, at de fleste landbrug vel er store? Der er jo snart sådan, at der for hver landsby er én landmand.

Vi i Venstre ser det sådan, at forslaget i sin nuværende form jo vil føre til en masse bureaukrati og en masse tvivlstilfælde, så vi synes ikke, at det er nogen særlig god idé. Dansk Landbrug

har jeg også været i kontakt med, og de synes også, at det ville være en umulig tanke at skulle gå ind og se på store og små landbrug i sådan en sammenhæng her.

Vi mener, at det tjener et fornuftigt formål, at den enkelte overvejer placeringen af sit byggeri, inden det påbegyndes, og ikke bare tænker: Jeg bygger her, det offentlige betaler alligevel, hvis der ligger et fortidsminde i jorden.

Det eksisterende skadevolderprincip er et sundt og et godt princip, hvilket forslagsstillerne jo i øvrigt også anerkender i bemærkningerne til beslutningsforslaget. Blandt konsekvenserne af en ændring af dette princip vil være, at langt flere fortidsminder vil blive gravet op frem for at blive i jorden.

Den anden del af forslaget går på at etablere en forsikringsordning, og der er vi et eller andet sted i Venstre – vi har haft en lang diskussion om det her i formiddags – mere positive. Vi er parate til at se på en ordning, gerne en frivillig ordning. Vi vil ikke sætte skattestoppet over styr, men vi er åbne, så lad os se på det i udvalgsarbejdet. En sådan ordning kræver naturligvis et større forarbejde, men grundtanken er, at de, der ønsker at have styr på deres økonomi, inden de går i gang, skal have en mulighed for at forsikre sig, og der er det også vigtigt, at det er både tiden, man kigger på, og økonomien, man kigger på. Begge ting er vigtige i sådan en forsikringsordning. For enhver bygherre er det rart at kende sit budget, inden man går i gang.

Samlet set siger vi altså nej til det her forslag. Det er ikke tilstrækkelig gennearbejdet, men vi er parate til at se på, om der kunne skrues en ordning sammen, der afbøder, at private bygherrer får store uforudsete udgifter i forbindelse med planlagte byggeprojekter.

Kl. 21:13

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak. Der er en kort bemærkning fra hr. Flemming Møller Mortensen.

Kl. 21:13

Flemming Møller Mortensen (S):

Store uforudsete udgifter: Ja, det er præcis det, vi vil dæmme op for i forhold til den del, som handler om finansiering. Der hersker ingen tvivl om, at de tre grupper, vi har taget ud her – private, mindre håndværk og landbrug – er dem, der i dag rammes hårdt af en arkæologisk udgravning, som måske løber op i flere hundrede tusinde kroner. Det er det, der giver en miskreditering af dansk arkæologi i dag, for der er ingen fornuft i, at en enkelt mand skal ud at betale

så mange penge. Jeg kan se, at ordføreren nikker – det er jeg rigtig glad for – og vi må så drøfte det på et senere tidspunkt.

Men jeg kan ikke forstå, at Venstres ordfører ikke kan se det fornuftige i, at kulturarven undersøges, inden rendegraveren eller gummigedden kommer ind på terrænet. Det er rigtigt, at museerne i dag undersøger området og siger: Her kan vi fornemme at der måske er noget. Men den eneste sikkerhed, man får, er ved at lave en prøvegravning, og det er den, vi vil have flyttet fra at være frivillig til, at det skal være en ret for arkæologen at komme ud og undersøge det. Er det rigtigt, at Venstre ikke kan se fornuften heri?

Kl. 21:14

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 21:14

Troels Christensen (V):

Vi går altså ikke ind for tvang i den sammenhæng her. I langt, langt de fleste tilfælde er det jo også sådan, at tingene bliver undersøgt, og at der vil være fordele for begge parter ved at gå ind i det her. Men vi vil altså ikke gå ind og helt unødigt tvinge museumsfolk ud at undersøge noget, der slet ikke giver mening.

Kl. 21:14

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Flemming Møller Mortensen.

Kl. 21:14

Flemming Møller Mortensen (S):

Jeg kan godt forsikre Venstres ordfører for, at museerne aldrig nogen sinde ville køre deres vogn, deres trillebør og deres skovl ud for at undersøge noget, hvor de ikke tror de finder noget af væsentlighed. Det er jo her, arkæologernes faglighed skal komme ind. Hav dog tilliden til det. Det, der til gengæld er resultatet i dag, er, at rigtig meget forsvinder.

Alle vi, der bor på landet, kender garanteret nogen, der arbejder i en entreprenørvirksomhed, som har fortalt den ene gang efter den anden, hvordan de bare lige kører hurtigt over det, fordi de vil undgå, at bygherren skal få forsinkelse og få en unødigt stor udgift til en arkæologisk udgravning. Se, det går ud over kulturarven. Det går ud over den værdi, vi skal sikre, og som vi her i Folketinget skal sørge for at lægge rammer for. Det er derfor, beslutningsforslaget kommer frem her i dag. Og hvad er Venstres holdning til det?

Kl. 21:15

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 21:15

Troels Christensen (V):

Det er helt klart, at det vil være uacceptabelt, hvis det, som Socialdemokraternes ordfører her siger, er tilfældet. Det er da rigtigt, at der kan være eksempler på det, men den generelle opfattelse er, det var kulturministeren også inde på, og fra Kulturarvsstyrelsens side har vi meldinger om det, at det her forhold helt generelt ikke er noget, der forekommer ret mange gange. Så derfor er det også noget med, at vi bruger pengene så fornuftigt som muligt og ikke laver en masse bureaukrati og laver en masse tvang i forbindelse med nogle ganske få eksempler. Det ødelægger det jo for alle parter.

Kl. 21:16

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere spørgsmål. Så er det hr. Flemming Møller Mortensen som ordfører for Socialdemokratiet.

Kl. 21:16

(Ordfører)

Flemming Møller Mortensen (S):

Det er helt nødvendigt for mig at dele min ordførertid op, så jeg kan få mulighed for at motivere forslaget, for der har været nogle misforståelser undervejs, og dem vil jeg da nu benytte lejligheden til at få præciseret yderligere her.

Fra socialdemokratisk side ønsker vi netop en åben debat om det her emne, fordi vi skal sørge for at få lavet nogle rammer, hvormed vi kan værne om og sikre vores kulturarv bedst muligt. Derfor har vi også forsøgt at fremsætte et beslutningsforslag med en meget åben formulering, i håbet om at Folketinget ville tage positivt imod det. Vi ønsker, at der skal gives en mulighed til kulturministeren for eventuelt sammen med Kulturarvsstyrelsen at se på en ændring af museumslovens kapitel 8, for ting skal jo revideres. Den nuværende lovgivning medfører visse problemer, som skaber ugunstige forhold for såvel fortidsminder, bygherrer og museer, problemer, som vi må løse her fra salen.

De to altovervejende problemstillinger, som vi ønsker at kulturministeren skal fokusere på og sikre en revision af, er jo netop for det første pligten til at få foretaget en arkæologisk prøvegravning, hvis museet skønner, at det er nødvendigt, og for det andet, at der etableres en forsikringsordning, som finansierer arkæologiske udgravninger, når mindre landbrug, hånd-

værksvirksomheder og private personer er bygherre.

Når det gælder prøvegravningerne, er det ifølge den eksisterende lovgivning op til bygherren selv at beslutte, om en anbefaling til en prøvegravning fra museets side efterkommes eller bygherren blot lover at indberette, hvis arkæologiske fortidsminder dukker frem under anlægsarbejdet. Denne ordning sikrer ikke fortidsminderne tilstrækkelig godt. Det betyder i praksis, at museet kan være på byggepladsen om mandagen for at kontrollere anlægsarbejdet, mens der så måske tirsdag eller onsdag graves i det område eller det hjørne, hvor der findes værdifulde fortidsminder.

Museerne har langtfra de ressourcer, der skal til for at kontrollere bygherrernes lovede anmeldelser af fund. En sådan kontrollerende funktion, hvor arkæologen skal have politibetjentens kasket på, er tillige ødelæggende for museets ry og primære funktion. Ændringen vil betyde, at skønner et museum, at det er nødvendigt med en prøvegravning for enten at af- eller bekræfte fortidsminder, skal denne altid foretages forud for anlægsarbejdets igangsættelse. Hermed sikres væsentlig kulturarv mod den totale ødelæggelse, oftest foretaget af enten en rendegraver eller en gummiged. Med andre ord vil arkæologen fremover altid få fortrinsret, altså adgang til fortidsminderne før gummigeden.

Når det gælder finansieringen, er det i dag den enkelte bygherre, der planlægger et anlægsarbejde, som skal betale for udgravningen. Loven er bygget op efter skadevolderprincippet, hvor det er dem, der forvolder skaden på fortidsminderne, som må betale for at få dem gravet op af jorden. Der kan således med den nuværende ordning være store personlige omkostninger forbundet med at finde fortidsminder i sin muld.

Socialdemokraterne synes, at udgifterne er helt ude af proportionalitet for små grundejere, og det er et synspunkt, som meget ofte bliver delt med os i pressen og den offentlige debat. Væsentligt er det, at mange fortidsminder må formodes at blive ødelagt, fordi bygherrerne ikke ønsker at betale for udgravningen og vil undgå at få anlægsprojekter forsinket. Gældende regler om frivillighed til arkæologiske forundersøgelser og prøvegravning kombineret med egenbetalingen vurderes at være en meget ugunstig duo. Særlig for de mindre bygherrer kan det være en uforholdsmæssig stor omkostning at prioritere fortidsmindernes beskyttelse i

anlægsfasen, og det er netop derfor, at vi vil værne om især den gruppe.

Socialdemokraterne mener, at skadevolderprincippet i udgangspunktet er rigtigt, fordi det udgør en sund reguleringsmekanisme, der sikrer, at der ikke bliver gravet unødigt meget til skade for den kulturarv, der ligger allerbedst i jorden. Konkret foreslår Socialdemokratiet, at der etableres en forsikringsordning, en såkaldt fortidsmindeforsikring, der sikrer en dækning af arkæologiske udgifter på grunde ejet af mindre landbrug, håndværksvirksomheder og private. En forsikringsordning kan eventuelt tage udgangspunkt i den model, som man kender fra stormflodsordningen, hvor størstedelen af danske borgere bidrager med et ubetydeligt beløb for at sikre, at man så bliver dækket. Større virksomheder og offentlige myndigheder skal også have en mulighed for at få dækket en mindre eller større del af deres udgifter, fordi vi ved, at eksempelvis arkæologiske udgravninger fra middelalderen i byerne er ekstremt dyre.

Jeg håber meget på, at debatten her vil afspejle en gunstig og en konstruktiv holdning, og at vi i hvert tilfælde kommer kulturarven, museerne og bygherrerne i møde på dette område.

Kl. 21:22

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Så er det ordføreren for Dansk Folkeparti, fru Karin Nødgaard.

Kl. 21:22

(Ordfører)

Karin Nødgaard (DF):

Der skal ikke herske tvivl om, at det er vigtigt, at vi i Danmark gør en stor indsats for at bevare vores fælles kulturarv. Nogle vil måske mene, at det er et spørgsmål om at finde tingene og få dem konserveret og udstillet på museer, men eksperterne på området, og her tænker jeg især på Kulturarvsstyrelsen, anbefaler, at fortidsminder bevares i jorden, så de bevares længst muligt i rette element og der eventuelt gives vores efterkommere mulighed for at finde og bevare disse. Det er meget sandsynligt, at der i fremtiden vil blive opfundet endnu bedre metoder for bevaring end dem, vi kender i dag. Det er med interesse, at dagens beslutningsforslag er blevet læst, og der er ingen tvivl om, at det generelt er godt med jævne mellemrum at kigge på den lovgivning, vi laver herinde, og se, om den virker efter de oprindelige hensigter.

Dansk Folkeparti er meget optaget af, at området vedrørende sikring af fortidsminder bliver

belyst og bliver administreret på en sådan måde, at ingen føler sig økonomisk tynget. Men ved gennemlæsningen af dagens forslag må jeg også indrømme, at der er nogle uklarheder, som der bør kigges nøje på, og at der derfor ikke bør hastes noget igennem i dag, som ikke giver de ønskede resultater.

I 2001 blev der lavet en ny museumslov. På det tidspunkt var der en socialdemokratisk ledet regering, som sammen med den radikale kulturminister udformede den lov, som har ligget til grund for de retningslinjer og handlinger, der har fundet sted siden. Derudover blev der i 2006 lavet en lovovervågning af kapitel 8 i museumsloven, som jo er det kapitel, der indeholder de områder, som ønskes ændret i forslaget. Så vidt jeg har erfaret, og som vi også har hørt det fra ministeren i dag, blev der i 2006 konkluderet, at det faktisk fungerede efter hensigten.

Staten, og det er jo egentlig os alle, har en interesse i, at fortidsminderne bevares. Det er i den forbindelse et spørgsmål, om vi alle skal betale, eller om den enkelte bygherre har det økonomiske ansvar. Det er ikke så enkelt at konkludere, for på den ene side vil der være god ræson i, at vi alle bidrager, og på den anden side er der jo også noget fornuftigt i, at den eller de, der vælger at bygge, selv står for undersøgelse m.m.

I forslagens bemærkninger angives der ikke noget om de økonomiske udgifter, der vil være forbundet med en gennemførelse af forslaget. Det ville have været fint, hvis der helt præcis var regnet ud, hvor meget der skulle afsættes for at dække udgifterne, både for staten, hvis det var, og for den enkelte. For Dansk Folkeparti er det altid meget vigtigt, at vi har den situation afklaret.

Det kan også diskuteres, hvilke grupper en eventuel ordning skal omfatte. Det er jo ikke ukendt, at vi gennem en årrække har haft gang i byggeriet, og at bygherrer har tjent temmelig mange penge. Derfor vil det måske ikke være urimeligt, at disse selv betaler. At der skal være et incitament til at undersøge, om der er noget i den jord, man vil bygge på, og om man i givet fald skal ændre lidt på byggeplanerne, er også rimeligt. Det må aldrig blive sådan, at man tager for givet, at det er der bare andre der tager sig af. Staten er en instans, kommunerne en anden, og kommunerne bør også være medspillere på dette område, og det er også som regel det lokale museum, der kan skønne, om der eventuelt findes interessante fortidsminder i bestemte områder af en kommune.

På finansloven er der, som vi også har hørt tidligere i dag, afsat ca. 13 mio. kr. i en bestemt tilskudspulje, fra hvilken man kan søge om delvis at få dækket de udgifter, der måtte være forbundet med udgravning. Det forlyder fra Kulturarvsstyrelsen, at den ordning fungerer hensigtsmæssigt, men det kunne være interessant at høre fra bl.a. kommunerne, om de også opfatter beløbet som dækkende behovet. Såfremt det ikke er tilfældet, kunne det jo i forbindelse med kommende finanslovforhandlinger være en mulighed at øge dette forløb.

Det er vigtigt, at vi ikke indfører nye skatter, og umiddelbart ville der være fare for det, hvis der blev etableret en forsikringsordning som den, forslaget i dag beskriver. Dansk Folkeparti indgår gerne i en dialog med såvel forslagsstillerne som ministeriet om at få en større afklaring af området og den økonomi, der vil ligge til grund. Det er for Dansk Folkeparti vigtigt, at der bliver helt klare retningslinjer på området, og at det ikke ender med, at fortidsminder går tabt, men det skal også være en ordning, som ikke bliver alt for bureaukratisk, da det faktisk kan få den modsatte effekt af den, der er ønsket.

Kl. 21:26

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak. Der er en kort bemærkning. Hr. Flemming Møller Mortensen.

Kl. 21:26

Forhandling

Flemming Møller Mortensen (S):

Jeg vil gerne takke fru Karin Nødgaard for en positiv tilbagemelding på, at der er ting, som det kan være rigtigt at se på. Men jeg vil også gerne stille fru Karin Nødgaard et spørgsmål, og det går på det område, som handler om prøvegravningen, altså det med, at forslaget foreslår, at det skal gå fra at være frivilligt til, at det skal være en ret for museet at lave en prøvegravning, hvis de har fundet, at det område er arkæologisk væsentligt, og at de forventer, at der er noget af væsentlighed gemt i jorden. Kan fru Karin Nødgaard i den situation se det hensigtsmæssige i, at man her laver en lovændring fra frivillighed til, at museet får retten til at grave?

Kl. 21:27

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 21:27

Karin Nødgaard (DF):

Det er jo netop også noget af det, som jeg i min ordførertale prøver at lægge op til at vi skal have en drøftelse af, så vi ikke bare siger ja eller nej, når vi sidder her i dag i salen. For det er jo sådan, at hvis vi får lavet en ændret ordning i forbindelse med den her lov, skal vi sørge for, at det også bliver noget, som virkelig fungerer, og undgå, at det bliver alt for bureaukratisk. Jeg har da en frygt for, at hvis det bliver tvang, kan det gå hen og blive så bureaukratisk, at det måske kan trække ud i årevis, i forhold til hvor mange man har på de enkelte museer osv. Så jeg synes, der er mange ting, der skal vendes, før man bare kan sige ja eller nej.

Det, som jeg har bidt mest mærke i, er, at der faktisk er en stor velvilje fra folk – det er i hvert fald det, vi har hørt – til at lade jorden undersøge, for folk har faktisk en interesse i, at vi skal bevare vores minder.

Kl. 21:28

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Flemming Møller Mortensen.

Kl. 21:28

Flemming Møller Mortensen (S):

Til det sidste skal jeg bare kommentere, at de museumsfolk, som jeg har været i kontakt med i forbindelse med udarbejdelsen af beslutningsforslaget, siger, at det er ganske få af de bygherrer, som i første omgang har sagt nej til at få lavet en prøvegravning, der efterfølgende henvender sig og siger, at de har fundet noget i jorden. Det er naturligvis sådan noget, der er med til at tænde for mine og mange arkæologers alarmklokker.

Jeg vil også gerne kvittere for, at fru Karin Nødgaard siger, at der er ting, som det kan være godt at få kigget på i den efterfølgende proces efter debatten i dag. Vi har netop, og det sagde jeg også i min ordførertale, forsøgt at lave en meget åben formulering, så ministeren får muligheden for at lade tingene undersøge i et samarbejde med Kulturarvsstyrelsen for at finde ud af, hvor man kan lave nogle snitflader, som gør, at det her absolut ikke skal blive bureaukratisk, men kun skal tjene fortidsminderne og museernes mulighed for at arbejde med at sikre og dokumentere den værdi, der ligger i jorden. Men det skal også komme de små bygherrer, håndværkere og landbrug i møde på det her område.

Det er jo fremsat, fordi vi kan se, at behovet er der, og debatten viser det i hverdagen.

Kl. 21:29

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 21:29

Karin Nødgaard (DF):

Så vidt jeg kunne høre, var der vist ikke rigtig noget spørgsmål i det, hr. Flemming Møller Mortensen sagde, men det gør heller ikke noget. Jeg vil bare kommentere i forhold til det, der blev sagt, at det jo netop også er det, jeg lægger op til. Jeg synes, at vi skal have en god drøftelse i udvalget, for der er ting i det her forslag, som godt kan bruges, men der er også nogle ting, som jeg ikke er sikker på er helt de rigtige. Så ville det være rart, at vi kunne have en drøftelse i udvalget og også have en drøftelse i ministeriet, sådan at kulturministeren måske også kunne være med på nogle af de ting, der kommer frem her.

Det, der er meget vigtigt for Dansk Folkeparti, er jo også, at vi ikke lige pludselig går ind og indfører nogle ekstra skatter osv., når der bliver sagt forsikringsordninger, og vi får kigget på, hvad det egentlig er, der ligger i forsikringsordninger, og om man egentlig bare kan gøre det. Jeg siger også, at hvis det er, at Kulturarvsstyrelsen mener, at den ordning, der er med, at man kan søge tilskud, egentlig er rimelig, men der måske mangler nogle ressourcer, så kunne det jo være, at det var det, vi skulle gå ind og kigge på.

Kl. 21:30

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Så er det hr. Mogens Jensen.

Kl. 21:30

Mogens Jensen (S):

Det er bare den henvisning, der hele tiden er til Kulturarvsstyrelsen, som jeg forstår er den sagkyndighed, der henvises til. Man kan bare undres, når vi har oplevet i den tidligere debat om egnsteatre, at når de daværende sagkyndige udvalg, Kunstrådet og Scenekunstudvalget, anbefalede noget, syntes fru Karin Nødgaard ikke, at det var værd at lytte efter. Men når det gælder Kulturarvsstyrelsen, er alt, hvad Kulturarvsstyrelsen siger, rigtigt.

Tror fru Karin Nødgaard ikke, at det er nødvendigt, at man politisk prøver at vurdere, hvad der er det rigtige, og hvad der er det forkerte? Så skal man selvfølgelig støtte sig til noget sagkundskab, men alt, hvad Kulturarvsstyrelsen anbefaler, behøver jo ikke at være fuldstændig rigtigt, og måske kunne man også sige, at de jo selvfølgelig har en interesse i at sikre, at det ar-

bejde, de selv gør, bliver opfattet positivt hele vejen igennem.

Kl. 21:31

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 21:31

Karin Nødgaard (DF):

Jeg kunne jo godt kommentere det i forhold til det forrige forslag, for da var det ligesom med modsat fortegn, hr. Mogens Jensen talte. Men jeg vil alligevel kommentere i forhold til Kultur- og Arvsstyrelsen. Jeg synes, at det er vigtigt, at vi lytter meget til dem, men jeg synes også, at jeg netop i min ordførertale var meget inde på, at vi skal inddrage kommunerne og museerne, og at vi skal have det alt sammen fremlagt om, hvordan det kan hænge sammen, så man også fremadrettet fra politisk side, som hr. Mogens Jensen også er inde på, kunne sige, at der jo kunne være nogle ting, f.eks. finanslovpolitisk, som man måtte gå ind og kigge på.

Kl. 21:32

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Mogens Jensen.

Kl. 21:32

Mogens Jensen (S):

Jeg vil bare kvittere for, at Dansk Folkepartis ordfører har forholdt sig meget positivt til det her forslag, i hvert fald til at drøfte nogle af de problemstillinger, der ligger i det, og det synes jeg jo er et godt grundlag for de videre forhandlinger om forslaget. Jeg kunne selvfølgelig bare godt have ønsket mig, at det også gjaldt det forrige punkt, vi drøftede, men det skal jo ikke ødelægge den her debat.

Kl. 21:32

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 21:32

Karin Nødgaard (DF):

Det kan være, at hr. Mogens Jensen så skal arbejde lidt mere med fremtidige forslag, så vi på den måde kan agere på samme måde. Jeg synes, det er vigtigt, at vi forholder os til hvert emne til hver sin tid. I forhold til det her område er det meget vigtigt for Dansk Folkeparti, at netop det, der hedder vores kulturarv, er noget af det primære. Det er derfor, vi selvfølgelig også er meget optaget af det her forslag.

Kl. 21:32

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Så er det ordføreren fra Socialistisk Folkeparti, fru Pernille Frahm.

(Ordfører)

Kl. 21:33

Pernille Frahm (SF):

Princippet om, at vores fortidsminder har det bedst nede i jorden, er jo desværre nok rigtigt, selv om det kunne være interessant virkelig at få lov til at finde ud af, hvad der ligger rundt omkring, men af skræk for at komme til at gøre mere skade end gavn tror jeg, det er et rigtigt princip, at man så vidt muligt bevarer det, der bevares kan, under omstændigheder, der gør, at det kan holde. Selv om det er et godt princip og skadevolderprincippet måske også er et godt princip, så er de her gode principper jo nok ikke dem, der stopper udviklingen og stopper lysten til at bygge og stopper trangten til at bygge og stopper nødvendigheden af at bygge også. Man kan jo i virkeligheden kun sige, det er heldigt, at folk altså alligevel vælger at udvide og bygge huse til os andre.

Spørgsmålet er så, hvem der skal betale, hvis man støder på noget. Hvis der er råd i et stort budget, synes jeg, det er en naturlig ting, at de, der har projektet, også har ansvaret. Problemet er i de situationer, hvor der ikke rigtig er råd til det, hvor det drejer sig om et lille budget. Nu er der måske nogle, der vil spørge, hvad et lille budget er. Det svar vil jeg så overlade til et videre arbejde, hvor man kan opstille nogle rammer, det er i hvert fald ikke noget, vi kan give svar på i et beslutningsforslag. Eventuelt kan beslutningsforslaget senere omsættes i et lovforslag, og det er her, man skal finde ud af, hvornår det er et lille budget, hvornår det er en lille grund-ejer, hvornår det er en lille bygherre osv. osv.

Men sådan som sagen er nu, er det jo i virkeligheden et tilfældighedens princip, der kommer til at bestemme, hvem der kommer til at betale. Den, der tilfældigvis støder på noget, som vedkommende så enten har skam i livet nok til ikke at skjule, det kan også være, at det ikke er muligt at skjule det, den person eller det projekt kommer til at hænge på udgiften. Det er jo ikke sådan, at den udgift bliver liggende der, den kommer jo videre. For boligbyggerier eller noget, der senere hen skal lejes ud, erhvervslejemål eller et eller andet, gælder det jo, at den udgift kommer videre.

Så det her med, at det stopper ved skadevolderen, er jo ikke rigtigt, det bliver jo fordelt videre ud i et system på en – stadig væk efter min opfattelse – lidt tilfældig måde, efter hvor det nu var, det her byggeri kom til at ligge. Derfor synes jeg faktisk, der er meget fornuft i tanken om

at lave en forsikringsmodel. Man kan jo lave den på mange måder. Man kan lave den, som nogle af de forslag her viser. Man kunne også lave den på den måde, at alle, der går i gang med et anlægsprojekt, betaler til en forsikring på forhånd, inden de overhovedet går i gang, så det ligesom er en del af det. Det var en måde at gøre det på. Og de, der så støder på noget, er så heldige at kunne udløse en forsikring. For dem, der ikke støder på noget, er det ligesom for os andre, der betaler for en forsikring, nemlig at vi er glade for, at vi slip for en ekstra omkostning.

Den idé om, at det alene er skadevolderen, der står for udgiften, holder jo ikke. Som kulturministeren også sagde: Hvorfor skal private betale for, at det offentlige er skadevolder? I sidste ende er det jo private, der kommer til at lægge pengene, for der er jo ingen, der selv påtager sig sådan en udgift, og der er jo ingen, der plukker penge af en busk i haven.

Så er der spørgsmålet om, hvorvidt man skal lytte til eksperter. Det synes jeg var en meget interessant debat, for regeringen har jo fjernet alle de eksperter, den ikke bryder sig om, og så har den indsat nogle nye, den bedre kunne lide, og dem vil den måske og måske ikke lytte til. Jeg synes altid, man skal lytte til folk, der kalder sig eksperter, det synes jeg faktisk man skal, men det er jo ikke det samme, som at man altid skal rette sig efter dem. Herinde retter vi os formentlig efter vores egne politiske projekter, vores egen sunde fornuft, men at nægte at lytte til eksperter er det samme som at nægte at blive kloge, hvis muligheden skulle findes.

Så jeg vil sige, at jeg synes, forslaget er et godt forslag, og jeg synes også, man skal lytte til Kulturarrivsstyrelsen i forhold til det her, men man skal altså også lytte til den sunde fornuft, der siger, at det her appellerer lidt til at prøve at fuske sig ud af nogle problemer, man ellers ikke rigtig ved hvordan man skal kunne klare økonomisk. Så det synes jeg også man skal lytte til.

Kl. 21:37

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der er en kort bemærkning fra hr. Flemming Møller Mortensen.

Kl. 21:37

Flemming Møller Mortensen (S):

Tak. Jeg vil gerne takke fru Pernille Frahm for den positive holdning, og så vil jeg gerne sige, at præcis det, som fru Pernille Frahm præciserer, nemlig at der kan være forskellige modeller for finansiering, er det, som vi netop også har ønsket at lægge op til i beslutningsforslaget.

Vi skriver helt konkret, at en forsikringsordning eventuelt kan tage udgangspunkt i den model, der er for stormflod. Fru Pernille Frahm fremlagde andre muligheder, og jeg kan sige, at vi også har overvejet f.eks. at lægge det på grundskylden, fordi det netop illustrerer, hvem der ejer jord. Så der er mange modeller, men det er noget af det, der efterfølgende kan arbejdes med.

Kl. 21:38

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 21:38

Pernille Frahm (SF):

Det er jeg meget enig i at man kan. Pointen ved at lave et beslutningsforslag er netop, at man laver nogle principper for, hvad man gerne vil opnå, og så prøver man bagefter, når man udarbejder lovforslaget, at finde ud af, hvordan man rent konkret skal gøre det.

Kulturministeriet har så lavet en beregning af, at det her vil koste 100 mio. kr. Det er jo et smukt rundt tal, men jeg synes, at det lugter langt væk af, at det sådan er et godt tal, man lige har fundet. Men lad os nu bare sige, at det koster 100 mio. kr., så er det jo ikke sådan, at de 100 mio. kr. i dag plukkes ud af ingenting. De 100 mio. kr. dækkes jo også af tilfældige mennesker, tilfældige forbrugere, tilfældige private, som ikke nødvendigvis har en snus at gøre med, at det anlægsarbejde lige præcis skal laves dér. Derfor synes jeg i virkeligheden ikke, at der er mere retfærdighed i den model, der er nu, end der vil være i en model, hvor man betaler ind til en eller anden forsikringsordning.

Kl. 21:39

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Så er det ordføreren for De Konservative, fru Henriette Kjær.

Kl. 21:39

(Ordfører)

Henriette Kjær (KF):

Socialdemokraterne ønsker med dette forslag at lave om på den ordning, den socialdemokratiske regering selv indførte i 2001, inden den borgerlige regering kom til. I stedet for at lade den enkelte bygherre betale for de udgravninger, der skal foregå, hvis man fra det lokale museum vurderer, at det er nødvendigt, ønsker Socialdemokraterne at lave en forsikringsordning, som alle grundejere skal betale ind til. Det er i hvert fald et af de forslag, de har stillet i udsigt. Vi Konservative er lidt undrende over for, at Social-

demokraterne nu vil ændre en ordening, som de selv har stået fadder til.

Vi mener, det er vigtigt, at vi værner om vores fortidsminder, som er en del af vores fælles kulturarv. Det mest optimale er naturligvis, at fortidsminderne bliver bevaret i jorden, da det er der, de bedst vil blive bevaret, men da det er nødvendigt med nybyggeri for at følge med samfundsudviklingen, bliver vi selvfølgelig nødt til at fjerne nogle af fortidsminderne, inden et byggeri går i gang.

Det koster mange penge at undersøge og fjerne disse fortidsminder, og det kan ende med en stor regning til den bygherre, der er gået i gang med et byggeprojekt på en grund, der indeholder fortidsminder. Men efter museumsloven er der jo mulighed for at få undersøgt området, hvor der skal bygges, inden anlægsarbejdet bliver sat i gang. På den måde undgår man, at et igangværende anlægsarbejde pludselig skal standses. Man kan ganske enkelt få det lokale museum til at lave en forundersøgelse og derefter give et bud på, hvad det vil koste at få fortidsminderne udgravet. På den måde undgår man overraskelser.

Men det kan jo stadig væk ende med en større udgift, og her er der mulighed for at søge støtte hos Kulturarvsstyrelsen. Så selv om reglerne, som vi kender dem i dag, stort set er meget fornuftige, er vi Konservative klar over, at det kan ende med både et forsinket byggeri og ekstra udgifter for bygherren, hvis der findes fortidsminder på grunden. Derfor er vi Konservative også villige til at se på, om man kan lave en ordening, der ikke virker så voldsomt i forhold til den enkelte bygherre.

Vi tror så ikke på modellen med, at alle grundejere skal betale ind til en forsikringsordning, men vi vil gerne være med til at lade ministeren komme med nogle forslag til, hvordan vi eventuelt kan finde en bedre løsning på den her problemstilling, så vi både bevarer vores fortidsminder, giver bygherren et incitament til at ændre sit byggeri, hvis det er muligt, så man undgår udgravninger, og samtidig skåner bygherren for uforudsete udgifter og forsinkelser af byggeriet.

Vi kan altså ikke støtte forslaget, men vi vil som sagt gerne medvirke til, at man ser på, om man kan finde en anden løsning end de regler, der er i dag – en løsning, som ikke spænder ben for de mennesker, der skal udvide deres hus eller bygge helt nyt i større skala.

Kl. 21:42

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak. Der er en kort bemærkning fra hr. Flemming Møller Mortensen.

Kl. 21:42

Flemming Møller Mortensen (S):

Jamen tak for det til ordføreren, for her var der også noget, der kom i møde. Hensigten har jo netop været at få den her debat og lade kulturministeren få muligheden for at tage drøftelserne med fagfolkene.

Jeg må da sige, at det, ordføreren siger med at finde en bedre løsning, som ikke spænder ben for bygherrerne og samtidig tager hensyn til kulturarven, jo præcis er det, der er Socialdemokraternes hensigt med forslaget her.

Men jeg bliver nødt til at spørge ordføreren lidt mere konkret om det med prøvegravninger. Det lyder på ordføreren, som om at med det, museerne gør i dag, når de laver en forundersøgelse, som jo altså er en administrativ papirmæssig forundersøgelse, kan man undgå overraskelser. Der vil jeg bare sige, at det jo netop er pointen i det, at hvis man som bygherre fuldstændig skal være i en situation, hvor man undgår overraskelser, og kulturarven også sikres endnu bedre, skal der være retten til, at museet siger, at her skal der laves en forundersøgelse, en arkæologisk forundersøgelse, inden rende-graveren sættes ind. Hvordan er ordførerens holdning til netop den del af vores forslag?

Kl. 21:43

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 21:44

Henriette Kjær (KF):

Det er jeg ikke umiddelbart enig i, men det er da selvfølgelig noget, som også ministeren kan af-dække, om det er hensigtsmæssigt. Jeg kunne være bange for, at man bare for at være på den sikre side kunne fristes til at lave for mange udgravninger, der simpelt hen ville fordyre projekterne unødvendigt. Det er min nervøsitet ved det forslag, der her bliver fremsat fra Socialdemokraterne.

Kl. 21:44

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Hr. Flemming Møller Mortensen.

Kl. 21:44

Flemming Møller Mortensen (S):

Det er jo fuldstændig korrekt. Man kan jo enten gå til den ene side eller til den anden side. Det, jeg i hvert fald hører ude fra marken, er, at der er mange, der desværre går i den anden retning.

Man kan sige: For mange udgravninger – ja, det kan godt være, men i dag ved vi, at der også bliver foretaget for få udgravninger.

Vi må jo sige, at vi sidder her som kulturpolitikere, vi skal varetage kulturarven, vi skal værne om kulturarven, vi skal sørge for, at vi har en lovgivning, som bedst muligt sikrer kulturarven. Her skal vi ikke lade det være op til en persons forgodtbefindende, om man vil negligere det, man finder i jorden eller ej. Her er det vores holdning, at det er fagligheden, der skal ind at vurdere, om der skal graves.

Er det ikke også ordførerens holdning, at når vi har arkæologerne med ekspertisen, så lad dem dog tale og lad dem være sikre på, at de får jorden undersøgt, frem for at lade det være et frivillighedsprincip, som det er i dag?

Kl. 21:45

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 21:45

Henriette Kjær (KF):

Jamen vi hører lidt forskelligt fra dem, vi nu snakker med rundt omkring. Jeg har hørt, og der er et par andre ordførere, der også har nævnt det, at der er nogle, der bare kan finde på at grave videre, på trods af at man støder på fortidsminder. Jeg har hørt præcis det modsatte. Alle dem, jeg har fået henvendelser fra og snakket med, er jo meget pligtskyldige. Så snart de opdager det her, kontakter de jo det lokale museum, og så er det, de kommer til at hænge på den her store regning og en udsættelse af projektet, men de gør, hvad de skal. Det er jo det, der så godt måske kan føles lidt besværligt og tilfældigt indimellem. Derfor siger jeg jo også, at vi er villige til, at vi gerne vil se på det her. Men den der med, at der skal laves en større undersøgelse hver gang, skal jeg altså overbevises lidt mere om, inden jeg kaster mig ud i den.

Kl. 21:46

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er De Radikales ordfører, hr. Jørgen Poulsen.

Kl. 21:46

(Ordfører)

Jørgen Poulsen (RV):

Da heller ikke vores arkæologiske ordfører kan være her, vil jeg bare meget kort på Det Radikale Venstres vegne meddele, at vi ser meget positivt på intentionerne i det foreliggende beslutningsforslag.

Vi vil meget gerne være med til mere detaljeret at få belyst konsekvenserne af en ny finansie-

ringsform i forbindelse med selve udvalgsarbejdet. Tak.

Kl. 21:46

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Så er det spændende, om De Radikale kan finde deres ordfører ved en udgravning. Så er det hr. Per Clausen fra Enhedslisten som ordfører.

Kl. 21:47

(Ordfører)

Per Clausen (EL):

Det er jo rigtigt, som det er sagt flere gange i dag, at det, da man vedtog den nuværende lov på det her område i forbindelse med, at man vedtog museumsloven tilbage i 2001, jo var en SR-regering, vi havde i Danmark. Man skylder vel også historien at fortælle, at ved den afstemning, der var om lovforslaget, stemte alle Folketingets medlemmer til sidst for med undtagelse af hr. Kim Behnke. Så det var, som mange har sagt, i sandhed et bredt flertal, der støttede forslaget.

Jeg tror også, man skal være opmærksom på, at det, der var drivende i at indføje det såkaldte skadevolderbetalingsprincip, ikke så meget var at finde en retfærdig betalingsmetode, hvor folk ligesom betalte, efter hvor skyldige eller ansvarlige de var. For jeg tror godt, man var klar over, at der ikke nødvendigvis var nogen sammenhæng mellem, om folk nu ville lave nogle projekter på noget jord, hvor der var mulighed for, at der var fortidsminder, eller om de i øvrigt skulle have gjort sig fortjent til at betale ekstra.

Men det, som var udgangspunktet, var jo, hvilket også flere har været inde på, en meget bevidst satsning på at bevare de her fortidsminder i jorden, ud fra at det faktisk lykkedes for de sagkyndige, som gik ind i debatten dengang, at overbevise stort set alle i Folketinget – i hvert fald dem, som arbejdede med det konkrete lovforslag – om, at det var en rigtig metode og en rigtig holdning at have.

Det er nok i virkeligheden det største problem, som er i den her debat, synes jeg, nemlig at det godt kan være, det viser sig at være ganske vanskeligt at finde en model, som gør, at de, som skal igangsætte projekter, motiveres til ikke at igangsætte projekter, hvis det fører til, at man graver ting op, som i grunden burde blive i jorden. Hvis man skal motivere folk til ikke at gennemføre de her projekter, så er det jo vanskeligt samtidig at have en vældig god udligningsordning, der gør, at det ikke ville koste dem noget at gennemføre projektet. Så jeg tror, det er der, vi i

virkeligheden står ved kernen, nemlig at det, som alle gerne vil, altså på den ene side sikre, at fortidsminderne bliver i jorden, og på den anden side sikre, at der er et retfærdigt betalingsssystem, som også gør, at man ikke bliver udsat for alt for store regninger, når man har gang i projekter, kan være ganske vanskeligt at forene.

Men der skal ikke være nogen tvivl om, at jeg da synes, at der kan være uhyre stor fornøft i på nuværende tidspunkt at gå ind og se på, hvordan den eksisterende ordning har fungeret. Der er Kulturarvsstyrelsen selvfølgelig et godt bud på en, der kan komme med input til det. Jeg tror også, at kommunerne og andre, som har praktiske erfaringer med, hvad der foregår, kan være nyttige at inddrage. Jeg er lidt nervøs for, at der er lidt flere end dem, som i hvert fald de mest optimistiske ordfører i dag har sagt, der indimellem glemmer at opgive noget.

Jeg snakker næsten også kun med folk, som henvender sig og siger, at det er frygtelig besværligt og dyrt, når de skal gøre det her ting. Men når de så har sagt, hvor dyrt det er at være hæderlig og god og overholde lovgivningen, så har de straks en masse historier om, at der er mange andre, der ikke overholder lovgivningen. Det kan være, at det bare er noget, de siger, fordi man skal føle, at det er særlig synd for dem, men jeg synes, det er værd at inddrage i debatten.

Vi synes, det er meget fornøftigt at prøve at se på, om vi ved at flytte lidt på afgørelsen af, hvem der skal afgøre, om der skal gennemføres en prøveudgravning, kan sikre, at man faktisk får styr på de områder, hvor der er brug for at have styr på det, og jeg er helt overbevist om, at vi sagtens kan skrue sådan en ordning sammen, sådan at arkæologerne ikke kommer løbende ud og laver prøveudgravninger på steder, hvor de godt ved, at der ikke er noget. Jeg skulle hilse og sige, at arkæologer på mange måder er bemærkelsesværdige mennesker. En af tingene er, at de ikke lider af en uudslukkelig lyst til at grave i jorden, men at de lider af en uudslukkelig lyst til at finde fortidsminder. Derfor skal de nok forsøge at styre sig lidt. Det synes jeg vi kan prøve at kigge på.

Så synes jeg også, vi skal prøve at kigge på økonomien, men det er bare der, jeg vil sige, at der for mig at se altså er en modsætning mellem på den ene side at ville have folk til måske at lave nogle andre prioriteringer, når de laver noget anlæg, end dem, som de oprindeligt havde tænkt sig, af hensyn til fortidsminder i jorden,

og på anden side give dem fuld kompensation gennem en forsikringsordning.

Jeg tror på, at vi kan få et fornøftigt og seriøst arbejde om det her, og der er jo ingenting, der tyder på, der skulle være nogen umulighed i at få noget lavet om, hvis der er brug for det. Og vi må så se på, om det ikke skulle kunne lade sig gøre.

Kl. 21:51

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Så er det ordføreren for forslagsstillerne, hr. Flemming Møller Mortensen.

Kl. 21:52

(Ordfører for forslagsstillerne)

Flemming Møller Mortensen (S):

Jeg skal naturligvis takke for debatten. Jeg må sige, at jeg som forslagsstiller er glad for debatten, som har udspillet sig her i aften. Jeg synes, den har været nuanceret. Jeg synes, der er kommet forskellige holdninger frem, som jeg også havde forventet ville komme frem under debatten her i dag.

Jeg håber, at kulturministeren kan høre, hvad jeg siger. Tak, det kan hun. Jeg håber også, at kulturministeren er blevet præget af debatten her i aften, for jeg synes rent faktisk, at debatten er blevet nuanceret efter kulturministerens første ord og fremlæggelse. Også fra kulturministerens partifælle blev der givet udtryk for, at elementer af beslutningsforslaget kunne være spændende at få kigget på. Jeg bed også mærke i, at ministeren sagde, at en lovgivning naturligvis skal revideres. Spørgsmålet er, hvornår man skal gøre det, og hvem man skal lytte til i en sådan sammenhæng.

Men det, der er helt afgørende for mig som forslagsstiller, er, at vi bare får åbnet for processen. Der må jeg så takke de sidstkommende i tællerrækken, Enhedslisten og Det Radikale Venstre, og – som jeg også gav udtryk for – ordføreren for Det Konservative Folkeparti og bestemt også ordførerne for Dansk Folkeparti og SF for at sige, at der bestemt er elementer her, der kan være fornøft i at kigge på. Den mest skeptiske ordfører har faktisk været fra Venstre, vil jeg sige til hr. Troels Christensen, men jeg har også talt med Dansk Landbrug i den her sammenhæng, og jeg ved godt, hvad Dansk Landbrugs holdning er, selv om det måske ikke udelukkende var den, hr. Troels Christensen byggede sin holdning på.

Men Dansk Landbrug har givet udtryk for, at de rent faktisk også synes, at der er problemstillinger her, som bør justeres rent lovgivnings-

mæssigt. Det, de har givet udtryk for, er spørgsmålet om, i hvor høj grad alle er med, eller hvor skellet skal sættes henne, og der vil jeg sige, at jeg i det efterfølgende arbejde vil glæde mig til og håbe, at kulturministeren – også i kontakten med Kulturarvsstyrelsen – vil tage det positivt op og få taget en drøftelse af, hvor problemfelterne er henne.

For en ting er finansiering, en anden ting er det punkt, jeg har forsøgt at spørge lidt mere konkret ind til hos ordførerne, nemlig den skade, som bevidst bliver udøvet mod fortidsminder. Her bør vi i hvert fald finde en prop at sætte i det hul, i den mulighed, der er for, at folk ikke kontakter museet, hvis de har valgt en frivillig ordning i forbindelse med ikke at få foretaget en prøvegravning.

Det er jo, sådan som hr. Per Clausen også giver udtryk for, et spørgsmål om at finde balancen, i forhold til at der skal være et incitament. Det er også derfor, jeg flere gange har præciseret, at skadevolderprincippet er et godt princip at lægge ind, men grunden til, at vi har fremhævet de her små grupper, er, at her rammer det altså økonomisk forholdsvis meget, meget hårdt og – i hvert fald set fra en socialdemokratisk vinkel – også for hårdt.

Men jeg takker for debatten her en sen aften, og jeg håber på et fortsat godt arbejde i udvalget.

Kl. 21:55

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Kl. 21:55

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 15. april 2009, kl. 13.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet er hævet. (Kl. 21:56).